

Retningslinjer for fagteamenes arbeid i Bufetat

Gjelder 2010 -2011

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

Forord

KVALITET, LIKEVERDIGHET OG FORUTSIGBARHET

Årlig får vel 45 000 barn og unge hjelp av barnevernet i Norge. I tett samarbeid med det kommunale barnevernet gir statlig barnevern omsorg og behandling til rundt 7500 av disse. Vår oppgave er å sikre likeverdige tilbud av god kvalitet til barn og unge som trenger våre tjenester.

Evalueringen av fagteamordningen har vist at det er forskjeller i fagteamenes praksis. Retningslinjene for fagteamenes arbeid er laget for å bidra til god kvalitet og likeverdig praksis mellom regionene, mellom fagteam innen samme region og mellom fagteamrådgivere i samme fagteam. Retningslinjene gir føringer slik at det statlige barnevernet blir mer forutsigbart overfor brukere, kommuner og andre samarbeidspartnere.

Samtidig skal retningslinjene fungere som verktøy i det daglige arbeidet. Den praktiske erfaringen blir derfor særdeles viktig i revideringen av retningslinjene. Revisjon av denne første versjonen vil skje allerede i 2011. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) vil legge stor vekt på de erfaringer kommuner og fagteam gjør seg gjennom bruken av dette verktøyet.

Jeg ser frem til å følge med på videreutviklingen av fagteamenes arbeid!

Oslo 27.10.2010

Mari Trommald
Direktør, Bufdir

INNHALDSFORTEGNELSE

Innholdsfortegnelse	4
1 Innledning	6
1.1 Formål	7
1.2 Virkeområde	7
2 Fagteamene i Bufetat	8
2.1 Fagteam som del av statlig regional barnevernmyndighet	8
2.2 Generelt om fagteamenes oppgaver	10
2.3 Fagteamets samlede kompetanse	10
2.3.1 Fagteamleders rolle og ansvar	12
2.3.2 Fagteamrådgiverens rolle	13
2.3.3 Psykologens rolle	14
2.3.4 Pedagogens rolle	14
3 Samarbeid med kommunale barneverntjenester og andre instanser	16
3.1 Samarbeid med kommunene og andre instanser i opptaksområdet	16
3.1.1 Om fagteamenes bistand og kommunenes egne ressurser	17
3.2 Tidlig dialog om tiltak	17
4 Fagteamene i søknadsprosess og oppstart av tiltak	18
4.1 Behandling av søknad og innsøkningsmøte	18
4.1.1 Om søknad og tildeling av tiltak	19
4.1.2 Innsøkningsmøte og tiltaksvalg	20
4.1.3 Om søknader om hjelpetiltak i hjemmet	20
4.1.4 Om søknader om fosterhjemstiltak og statlig støtte til kommunale fosterhjem	22
4.1.5 Om søknad om institusjonsplassering	22
4.1.6 Om søknader om plassering utenfor hjemmet for barn med behov for hjelp etter flere lovverk	24
4.1.7 Om søknader om tiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere	24
4.1.8 Om søknader om tiltak rettet mot æresrelatert vold, herunder tvangsekteskap	25

4.1.9	Om søknad om tiltak rettet mot menneskehandel	26
4.1.10	Om søknader om plassering ved sentre for foreldre og barn	26
4.1.11	Inntaksmøte	27
5	Nærmere om tiltaksvalg og tildeling av tiltak	28
5.1	Prinsipper for fagteamenes arbeid med tiltaksvalg	28
5.2	Kunnskap om statlige og private tiltak	31
5.3	Prioriteringer ved valg av institusjon	32
5.3.1	Om bruk av tiltak utenom eget opptaksområde	32
6	Fagteamenes arbeid med tiltaksplaner og omsorgsplaner	33
6.1	Evaluerings av tiltaks/omsorgsplan	33
7	Fagteamenes rolle ved oppfølging av tiltak	34
7.1	Søknad om særlig tilrettelagte institusjonstiltak	34
7.2	Enkeltkjøp og kjøp av tilleggstenester i private tiltak	35
8	Fagteamenes rolle ved utskriving/videreføring og ettervern	36
8.1	Utskriving og eventuell videreføring av tiltak	36
8.2	Ettervern	36
9	Fagteamenes rolle ved akuttarbeid	37
9.1	Samarbeid om akuttarbeidet	37
9.2	Forebygging av akuttplasseringer	38
9.3	Rutiner ved akuttplasseringer	39
10	Fagteamenes eksterne fagutviklingsrolle	40
10.1	Samarbeid om kompetanse og utvikling	40
10.2	Familieråd	41
10.3	Tverrfaglig konsultasjonsteam for sped- og småbarn	41
10.4	Fagutvikling knyttet til definerte satsningsområder	42
10.4.1	Statens foreldreveiledningsprogram	42
10.4.2	Modellkommuneforsøket	42
11	Referanseliste	44

1

INNLEDNING

God kvalitet, likeverdige tjenester og forutsigbarhet overfor brukere, kommuner og andre samarbeidspartnere er hovedmålet for retningslinjene for fagteamenes arbeid. Retningslinjene gir nasjonale føringer for fagteamenes arbeid og er basert på lov, rundskriv og faglige føringer gitt til det statlige barnevernet¹.

Undersøkelser viser at terskelen for bruk av statlige barneverntjenester varierer fra kommune til kommune og at det er kvalitetsforskjeller i barnevernets arbeid². Tallmateriale fra Bufdir (2008) viser at kommuner som har en høy andel kommunale tiltak har en mindre andel statlige tiltak og omvendt. Dette tyder på at tilbudet fra hjelpeapparatet til utsatte barn og unge varierer og er avhengig av hvor familien bor.

Ulikheter i fagteamenes utøvelse er dokumentert³. Dette har synliggjort behovet for retningslinjer som kan sikre likeverdig praksis mellom regionene, mellom fagteam innen samme region og mellom fagteamrådgiverne i samme fagteam. Erfaringer har vist at det på enkelte områder er nødvendig å være mer detaljert i beskrivelsene for å oppnå likeverdig og kvalitetssikret praksis innen det statlige barnevernet. Detaljeringsnivået i førsteversjonen av retningslinjene varierer derfor noe.

¹ Dokumentet forutsetter at leseren er kjent med Lov 17. juli 1992 nr.100 om barneverntjenester (barnevernloven), Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet.

² Henningsen og Komstad, 2010

³ Se blant annet rapporten "Vurdering og videreutvikling av fagteam" (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Oslo: Rambøll Management A/S. 2008), Riksrevisjonens årlige rapporter og intern rapportering i Bufetat.

Bufdir har iverksatt omfattende prosesser i samarbeid med regionene som et ledd i utarbeidelsen av retningslinjene. Det har blant annet vært gjennomført dialogkonferanser og innspillsrunder for fagteam, regionkontorer med flere. Dette dokumentet er en førsteversjon som skal prøves ut i Bufetat og i samarbeidet med kommunene. Det planlegges tilbakemeldingsprosesser fra kommuner og regionene på bruken av dokumentet og dette skal danne bakgrunn for andre versjon allerede i 2011.

Retningslinjene foreligger i papirutgave, men vil på sikt også foreligge i elektronisk utgave med linker til aktuelle grunnlagsdokumenter. Retningslinjene skal etter planen bli evaluert og revidert hvert annet år.

1.1 FORMÅL

Retningslinjene skal bidra til en kunnskapsbasert,⁴ enhetlig, forutsigbar utøvelse av fagteamenes arbeid og medvirke til at barn og ungdom gis gode og likeverdige tilbud fra statlig barnevern. Retningslinjene skal klargjøre sentrale føringer for fagteamenes rolle og ansvar og bidra til at fagteamene blir en mer forutsigbar samarbeidspart i samarbeidet med kommunale barneverntjenester og med andre enheter i Bufetat.

1.2 VIRKEOMRÅDE

Retningslinjene tar utgangspunkt i at fagteamene inngår i statlig regional barnevernmyndighet. Dokumentet gir føringer for regionledelsens styring av fagteamene og for praksis i landets 26 fagteam.

Konkretisering av fagteamenes rolle, ansvar og oppgaver får konsekvenser for samarbeidet med de kommunale barneverntjenestene og for andre enheters rolle og ansvar i det statlige barnevernet. Etterlevelse av retningslinjene avhenger derfor av et godt samarbeid mellom alle disse partene. Fagteamene kan differensiere sin praksis vis-à-vis kommunene i dialog med kommunene. Lokale tilpasninger må imidlertid finne sted innen rammene som retningslinjene gir.

2

FAGTEAMENE I BUFETAT

Fagteamene er en del av statlig regional barnevernmyndighet. Under beskrives sentrale føringer for det statlige barnevernet og fagteamenes kompetanse, roller og oppgaver.

2.1 FAGTEAM SOM DEL AV STATLIG REGIONAL BARNEVERNMYNDIGHET

Statlig regional myndighet skal utføre sitt arbeid innenfor de faglige og økonomiske rammer som Stortinget, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Bufdir gir. Tildelingsbrev fra BLD til Bufdir og disponeringsbrev fra direktoratet til regionene gir nærmere presiseringer av gjeldende mål, strategier, premisser og prioriteringer hvert år.

De overordnede føringer for kommunalt og statlig barnevern fremkommer blant annet gjennom barnevernloven, Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002),⁵ Ot.prp. nr.9 (2002-2003)⁶ og lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) mv. Statlig regional barnevernmyndighets virksomhet skal være i samsvar med de viktigste målene for statlig barnevern slik disse beskrives i barnevernloven § 2-3 og oppsummeres i Rundskriv Q-19/2003⁷, side 1:

- å sikre en bedre faglig og økonomisk styring av barnevernet
- å sikre likeverdige tilbud i hele landet til barn og unge som trenger barneverntjenester
- å utvikle et bedre samarbeid og bedre tjenester til kommunene

⁴ Med "kunnskapsbasert" menes det at fagutøvelsen baseres på best mulig tilgjengelig vitenskapelig kunnskap sammen med utøverens erfaringer, kritiske og etiske vurderinger, brukernes preferanser og med kontekstuelle hensyn (jfr. Et kunnskapsbasert barnevern. Strategi for FoU-arbeidet i Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet 2009-2012)

⁵ Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002). Om barne- og ungdomsvernet

⁶ Ot.prp. nr.9 (2002-2003). Om lov om endringer i lov 17.juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven)

⁷ Rundskriv Q-19/2003. Strategidokument – statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barnevern og familievern

- å sikre en god kvalitet i alle ledd innen barnevernet
- å bidra aktivt til at det skjer en faglig videreutvikling av tjenestetilbudet i barnevernet
- å bidra til bedre samarbeid med tilgrensende tjenester

Barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, jfr, barnevernloven, § 1-1 første ledd. Statlig regional myndighet skal etter anmodning fra kommunene bistå barneverntjenesten i kommunene med plassering utenfor hjemmet jfr. barnevernlovens § 2-3, annet ledd, a). I tillegg har statlig regional myndighet i oppgave å gi råd og veiledning om hvilke muligheter og alternativer som finnes innenfor hjelpeapparatet, jfr. BLDs rundskriv Q-06/2007, kap.2.2.1. Bufetat har også ytterligere oppgaver som følger av de årlige tildelingsbrevene fra departementet.

Fagteamene er hovedaktører i det statlige barnevernets direkte samarbeid mellom region, kommuner og andre aktuelle instanser i opptaksområdet.

2.2 GENERELT OM FAGTEAMENES OPPGAVER

Fagteamene mottar alle søknader om bistand fra Bufetat fra kommunal barneverntjeneste og er delegert⁸ myndighet til å tildele tiltak. Fagteamene skal gi råd, veiledning og bistand etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste. Fagteamene skal sørge for et målrettet og forpliktende samarbeid med kommunal barneverntjeneste, bidra til riktig tiltaksvalg, formidle tiltak og sikre fremdrift i oppfølgingen av det enkelte barn. Disse oppgavene skal prioriteres.

Bistanden og samarbeidet mellom fagteam, kommunal barneverntjeneste og andre aktuelle faginstanser skal bidra til kompetanseheving i barnevernsfeltet samt medvirke til å styrke lokal løsningskompetanse.

2.3 FAGTEAMETS SAMLEDE KOMPETANSE

Fagteamet skal ha høy barnevernfaglig/sosialfaglig kompetanse, psykologkompetanse, pedagogisk kompetanse og kontorfaglig kompetanse. God kjennskap til barnevernsfeltet er en forutsetning og fagteamansatte skal holde seg oppdatert på - og benytte seg av - ny forskning og kunnskap innen feltet. Videre skal fagteamene ha tilgang til - og benytte seg av - regionens juridiske og økonomiske kompetanse og kunne utøve profesjonell forvaltning.

Fagteamet må blant annet ha god kunnskap om:

- faktorer som hemmer og fremmer barns helse og utvikling
- barnet i sin sosio-økonomiske sammenheng
- konsekvenser av omsorgssvikt og behov hos barn utsatt for omsorgssvikt; herunder sped- og småbarn
- utsatte barns behov; herunder barn utsatt for vold/sekssuelle overgrep, barn av psykisk syke og/eller rusmisbrukende foreldre

- god omsorg for utsatte barn
- adferdsvansker og rus hos barn og unge
- minoritetsgrupper, flerkulturelle problemstillinger og kulturansitivitet
- barns rettigheter etter flere lovverk, herunder barns rett til skole og opplæring

Fagteamet må ha oversikt over:

- kommunalt og statlig tjenestetilbud innen barnevernsektoren
- avtaler mellom Bufetat og private tjenesteytere
- sentrale arenaer for barn og unges oppvekst og levekår⁹ samt frivillig sektor og relevante brukerorganisasjoner

Fagteamet må ha god kjennskap til innholdet i og anvendelsesområdet for:

- aktuelle kartleggingsverktøy og analyse av kartleggingsresultater
- kunnskapsbaserte tiltak, herunder forskningsbaserte metoder og behandlingsmodeller for utsatte barn, unge og familier
- det teoretiske grunnlaget til kunnskapsbaserte metoder som benyttes i etaten
- tidlig intervensjon for barn, ungdom og familier i risiko
- metoder for å fremme brukermedvirkning, deriblant inngående kjennskap til familierådsmodellen
- konsultasjons- og veiledningsmetodikk
- tverretatlig samarbeid

Listen er ikke uttømmende.

⁸ Fagteamene er geografisk plassert utenfor regionkontorene, men inngår i statlig regional barnevernmyndighet.

⁹ Dette er eksempelvis barnehager, skoler, PPT, helsestasjon, familievernkantor, krisesentre, NAV, Husbanken, spesialisthelsetjenesten, habiliteringstjenester, asylmottak, UDI, IMDI, politi, Barnas hus, RVTS med flere.

2.3.1 FAGTEAMLEDERS ROLLE OG ANSVAR

Fagteamleder er gitt myndighet til å utøve fagteamenes arbeidsoppgaver på en effektiv måte i tråd med lovverk, avtaleverk, nasjonale og regionale føringer. Fagteamleder har ansvar for den totale faglige virksomheten i fagteamet, både generelt og i forhold til enkeltsaker. Fagteamleder skal:

- sørge for faglig og økonomisk styring av fagteamets virksomhet.
- sørge for å bidra til at flest mulig barn mottar rett hjelp til rett tid.
- sørge for å ha oversikt over tiltaksplasseringer, belegg og framdrift i alle saker i tiltaksapparatet på fagteamnivå.
- sørge for at erfaringer med statlig og privat tiltaksapparat tilflyter regionkontor og andre fagteam ved behov.
- være pådriver i utviklingsarbeid
- samarbeide med ledere av kommunale barneverntjenester, spesiaisthelsetjenesten, skole- og opplæringsmyndigheter og andre aktuelle instanser
- samarbeide med tiltaksansvarlige i Bufetat og private barneverns tiltak som Bufetat har avtale med
- i samarbeid med kommunal barneverntjeneste i opptaksområdet utarbeide/revidere samarbeidsavtaler og inngå avtaler med andre samarbeidspartnere

Fagteamleder skal sørge for at fagteamet besitter nødvendig kompetanse til å utøve sine oppgaver eller erverver seg dette, herunder gjennom systematisk eksternt veiledning ved behov. Som et ledd i den løpende kompetansehevingen av teamet kan fagteamleder vurdere teamets kapasitet til å delta i forsknings- og utviklingsprosjekter som er i tråd med feltets behov, satsningsområder og føringer. Fagteamleder/Bufetat skal legge til rette for at psykolog i fagteam som ønsker spesialisering kan få muligheter til dette.

Fagteamleder har personalansvar for alle ansatte i fagteamet. Ved vakanser i psykolog- og pedagogstillingshjemlene, må fagteamleder sørge for at disse funksjonene blir ivare tatt på alternativ måte.

2.3.2 FAGTEAMRÅDGIVERENS ROLLE

Fagteamrådgiverne har en nøkkelrolle i samarbeidet med kommunalt barnevern, tiltaksansvarlige i statlig tiltak, godkjente private og kommunale tiltak som har avtale med Bufetat samt andre instanser i tiltaksapparatet. Rådgiveren har en sentral rolle i å fremme samhandlingen mellom aktørene i alle faser i tiltaksprosessen der statlig barnevern er involvert.

Rådgiveren har mange av sine arbeidsoppgaver knyttet til å gi råd, veiledning og bistand etter forespørsel. Fagteamrådgiveren skal etter anmodning fra kommunal barneverntjeneste være tilgjengelig for tidlige drøftinger av enkeltsaker. En stor del av arbeidsoppgavene knyttes til arbeidet med inntak og tildeling av statlige tiltak, jfr. kap. 4, 5, 6, 8 og 9 samt en overordnet oppfølging av alle barn og unge i det statlige hjelpeapparatet, jfr. kap.7. Fagteamrådgiver må sammen med kommunen bidra til gode overganger ved flyttinger/endret tiltak.

Fagteamrådgiver kan etter forespørsel bistå små kommuner ved å foreta begrensede utredningsoppgaver i kompliserte saker, jfr. Rundskriv Q-19/2003,¹⁰ se forøvrig beskrivelser av psykologrollen i pkt. 2.3.3.

Fagteamrådgiverne skal bidra til at teamet har oppdatert kunnskap om tiltaksapparatet og bidra til at informasjon om egne erfaringer med tiltaksapparatet tilflyter fagteamet, regionkontoret og andre fagteam ved behov.

Fagteamrådgiveren skal skaffe seg kunnskap om lokale forhold som kan ha betydning for fagteamets samarbeid med den enkelte kommunale/interkommunale barneverntjeneste i opptaksområdet. Prioriteringer av virksomhetens innsats skal skje i tråd med fagteamlederens vurderinger.

Rådgiveren skal ta del i fagteamets og etatens fag- og kompetanseutviklingsarbeid og kan ved behov delta i spesifikke konsultasjonsteam og tverretatlige samarbeidsgrupper, jfr. blant annet kap.10.

¹⁰Rundskriv Q-19/2003 Strategidokument – Statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barnevern og familievern

2.3.3 PSYKOLOGENS ROLLE

Psykologen skal etter behov bidra ved tiltaksvalg, tiltaksutforming, analyser og oppfølging av de mest utfordrende sakene. Etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste kan psykologen bistå i begrensede utredningsoppgaver i kompliserte saker for å vurdere behov for videre kartlegging og sikre kyndig bistand fra Bufetat og /eller andre deler av hjelpeapparatet, jfr. Q-19/2003.¹¹ Bistand til tolkning av tester og screeninger kan også være aktuelt.

Psykologen skal bidra i arbeidet med å forebygge og håndtere akutt plasseringer og utilsiktede flyttinger. Målrettede møter med barn, unge og deres familier i kritiske faser i saksforløpet kan være et element i arbeidet. Psykologen kan også bistå ved vurderinger av behov for- og evaluering av ekstraordinære forsterkningstiltak i enhetene.

Psykologen skal være en aktiv pådriver i fagteamets samarbeid med spesialisthelsetjenesten, i tråd med gjeldende samarbeidsavtaler. Dette kan innebære å delta i spesifikke konsultasjonsteam og tverretatlige grupper ved behov. Psykologen skal også bidra i fagteamets og etatens fag- og kompetanseutviklingsarbeid.

2.3.4 PEDAGOGENS ROLLE

Pedagogen skal bidra til å sikre at barn som mottar tiltak fra statlig barnevern får skole/ opplæringstilbud som er i tråd med bestemmelsene i Opplæringsloven.¹² Pedagogen skal samarbeide med kommuner og/eller fylkeskommuner for å utvikle god samhandling mellom Bufetat, kommuner og fylkeskommuner i enkeltsaker.

Pedagogen skal bistå de andre rådgiverne i forhold til håndtering av opplæringsfaglige problemstillinger generelt og knyttet til det enkelte barn. Den som har daglig omsorg, har ansvar for det daglige samarbeidet med lokal barnehage, skole og PP-tjeneste.

¹¹Rundskriv Q-19/2003 Strategidokument - Statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barnevern og familievern

¹²Lov 17. juli 1998 nr. 61 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Pedagogen skal bidra til å øke kunnskap og bevissthet om læringsmessige og skolefaglige problemstillinger i fagteam og i Bufetats enheter. Dette innebærer å sikre at enhetene har fokus på betydningen av et velfungerende opplæringstilbud for den enkelte, at de har tilstrekkelig kunnskap til å kunne fange opp behov og kunne ta initiativ til ekstraordinær bistand i skolefaglige spørsmål. Pedagogen må være pådriver for at tiltakene gir god oppfølging av opplæringen, herunder leksehjelp.

Pedagogen skal bistå enhetenes etablering av et kvalitetssikringssystem for oppfølging av opplæringstilbudene til barn som er plassert i tiltak i regi av Bufetat. Pedagogen skal sørge for minst ett årlig fellesmøte med tiltaksledere i opptaksområdet hvor opplæringsfaglige spørsmål, status og rutiner for oppfølging drøftes.

Pedagogen skal kunne gi råd i tilfeller der den som har den daglige omsorgen møter særlige utfordringer i forhold til skoleverket.

3

SAMARBEID MED KOMMUNALE BARNEVERNTJENESTER OG ANDRE INSTANSER

Barnevernloven regulerer ansvar og myndighet mellom statlig og kommunalt barnevern. Under følger nærmere beskrivelser av samarbeidet mellom fagteam, kommunale barneverntjenester og andre instanser.

Kommunen er ansvarlig for alle lovpålagte oppgaver som barnevernloven ikke tillegger statlig barnevern, jfr. §2-1. Blant annet skal statlig regional barnevernmyndighet etter anmodning fra kommunen bistå med plassering av barn utenfor hjemmet, jfr. §2-3.

BLD har lovtolkingsansvaret for barnevernloven. Departementet har i Rundskriv Q-06/2007¹³ samlet lovtolkinger og gitt presiseringer av forståelsen av barnevernloven i forhold til oppgave-, ansvars- og utgiftsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter.

3.1 SAMARBEID MED KOMMUNENE OG ANDRE INSTANSER I OPPTAKSOMRÅDET

Fagteamleder skal inngå og følge opp samarbeidsavtaler med kommunal barneverntjeneste, andre aktuelle kommunale tjenester og andre samarbeidsinstanser slik som spesialisthelsetjeneste, skoleverk, regionale sentre for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS). Veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom kommune/kommunal barneverntjeneste og Bufetat/fagteam¹⁴ inneholder forslag til maler for slike avtaler.

Fagteamene må arbeide for å fremme gjensidig informasjonsutveksling og diskusjon av faglige problemstillinger med alle kommunale barneverntjenester i opptaksområdet. Perspektivet om et kunnskapsbasert, likeverdig og helhetlig barnevern skal være gjennomgående for fagteamene.

3.1.1 OM FAGTEAMENES BISTAND OG KOMMUNENES EGNE RESSURSER

Fagteamet skal på forespørsel fra kommunal barneverntjeneste gi veiledning og konsultasjon på barnevernfaglige problemstillinger på generelt og spesielt grunnlag. De kommunale barneverntjenestene har varierende størrelse, sammensetning av barnevernfaglige ressurser og utfordringer. Kunnskap om lokale forhold er av stor betydning for at fagteamet skal kunne vurdere innholdet i - og omfanget av - adekvat bistand til den enkelte kommune i opptaksområdet. Fagteamene bør yte mest bistand i kommuner der behovet er størst. Fagteamene må imidlertid være i dialog med kommunene i forhold til differensiering av sine tjenester.

Det kommunale barnevernet har ansvar for utredninger av det enkelte barn. Fagteamene kan imidlertid etter forespørsel bistå med begrensede utredningsoppgaver som ledd i vurdering av behov for statlig barnevernstiltak, jfr. Q-19/2003¹⁵. Dette vil ofte være særlig aktuelt i små kommuner. Bistand i enkeltsaker skal foregå i nært samarbeid med ansatte i kommunal barneverntjeneste.

3.2 TIDLIG DIALOG OM TILTAK

Fagteamene må etterstrebe et samarbeid med kommunale barneverntjenester som fremmer tidlig dialog om saker der det kan bli aktuelt med statlige tiltak. Dette kan muliggjøre bedre tilrettelagt bistand til det enkelte barn fordi fagteamet tidlig kan skaffe seg foreløpig oversikt over ledig kapasitet i aktuelle statlige tiltak (jfr. Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven, §5-1¹⁶).

¹³Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter - herunder om betalingsordninger i barnevernet

¹⁴KS og Bufdir - under arbeid

¹⁵Rundskriv Q-19/2003 Strategidokument - Statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barnevern og familievern

¹⁶Bufdir 25. mai 2005

4

FAGTEAMENE I SØKNADSPROSESS OG OPPSTART AV TILTAK

Under følger beskrivelser av søknadsprosedyrer for inntak til ulike typer tiltak i det statlige barnevernet.

4.1 BEHANDLING AV SØKNAD OG INNSØKNINGSMØTE

Kommunal barneverntjeneste må henvende seg til fagteamet for å få tilgang til statlige barnevernstiltak. Standardisert søknadsskjema skal benyttes. Dersom enheter/tiltak i Bufetat mottar søknad direkte fra en kommune skal de umiddelbart oversende søknaden til fagteamet.

Fagteamet bør foreslå at familieråd gjennomføres i forkant av tiltaksvalg for å fremme løsninger i barnets familie og nettverk. I saker som omhandler alvorlige adferdsvansker hos ungdom og/eller høyt konfliktnivå i familien skal fagteamet drøfte med kommunal barneverntjeneste hvorvidt hjelpetiltaket MST kan være aktuelt og eventuelt formidle kontakt med MST-team forut for søknad. Fagteamet skal støtte opp under MST-teamets generelle kontakt- og informasjonsarbeid ovenfor kommunene. MST-teamet skal imidlertid ikke påbegynne arbeid med enkeltsaker før søknad er mottatt og klargjort av fagteamet. Søknader om de familie- og nærmiljøbaserte tiltakene MST, PMTO, FFT og institusjonsbehandlingen MultifunC vurderes gjennom egne inntaksprosedyrer. Tiltaksleder og fagteamleder skal påse rask saksbehandling.

4.1.1 OM SØKNAD OG TILDELING AV TILTAK

Når fagteam mottar søknad fra kommunal barneverntjeneste, skal teamet gi skriftlig tilbakemelding at søknaden er mottatt. Ved intern fordeling av saker bør man prioritere kompetanse som kreves i den enkelte sak fremfor tidligere erfaring med den aktuelle kommunen (jfr. Bufdir 2008¹⁷).

Fagteamets saksansvarlige skal snarest mulig og senest innen syv dager ta kontakt med kommunal barneverntjeneste for å drøfte søknaden (Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven, § 5-1¹⁸). Dette gjelder både søknader om plass på institusjon, i fosterhjem; herunder statlige familiehjem, statlige beredskapshjem, på sentre for foreldre og barn og i hjelpetiltak i statlig regi.

Fagteam, kommunal barneverntjeneste og familie skal i samarbeid finne frem til det beste tiltaket for barnet, herunder vurdere bruk av alternative tiltak til institusjonsplassering. Fagteamet skal ta initiativ til drøftelser av alternative tiltak, men kan ikke avslå søknader om institusjonsplass (Rundskriv Q-06/2007¹⁹, kap. 2.2.2). **Fagteamet skal påse at det foreligger tilstrekkelig informasjon om barnet og dets familie/nettverk til å sikre rett tiltak, før tilsagn om tiltak gis.** Fagteamet skal spørre om kommunal barneverntjeneste har gjennomført familieråd eller kartlagt muligheter for støtte fra familie/nettverk, eksempelvis i forhold til familie- eller slektsbaserte fosterhjem. Tiltaksplan/omsorgsplan skal være ferdigstilt før tiltak iverksettes, se mer om planer i pkt. 6 og 9.3.

¹⁷ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2008). Vurdering og videreutvikling av fagteam. Sluttrapport. Oslo: Rambøll Management A/S

¹⁸ Bufdir 25. mai 2005

¹⁹ Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet

4.1.2 INNSØKNINGSSMØTE OG TILTAKSVALG

Det er viktig å fremskaffe best mulig beslutningsgrunnlag før tiltaktildelingen til det enkelte barn. Som hovedregel skal fagteamet invitere kommunal barneverntjeneste, foresatte og andre sentrale samarbeidsparter til innsøkningsmøte i forkant av tiltaksvalg. I saker der et bestemt tiltak synes å være særlig aktuelt, skal tiltaksansvarlig inviteres. **Barnet/ungdommen bør delta på møtet.** Alternativt kan det i tillegg avholdes et eget møte der alderstilrettelagt informasjon om statlige tiltak gis og barnets/ungdommens/familiens synspunkter etterspørres. Når slike møter ikke lar seg gjennomføre, anmodes kommunal barneverntjeneste om å videreformidle brukernes synspunkter og ønsker (se pkt. 5.1). Fagteamene skal skrive referat fra innsøkningsmøter.

Fagteamene beslutter tildeling av konkret statlig tiltak. Eventuelle uenigheter mellom fagteam og kommunal barneverntjeneste skal løses i minnelighet. Rutiner for konfliktløsning kan beskrives i samarbeidsavtaler mellom partene. Ved uenighet om inntak til institusjon kan saken kreves avgjort av fylkesmannen i det fylket der institusjonen ligger (jfr. barnevernloven §5-4, 4.ledd).

4.1.3 OM SØKNADER OM HJELPETILTAK I HJEMMET

Hjelpetiltak er kommunenes ansvar etter barnevernloven. Bufetat kan imidlertid tilby statlige hjelpetiltak i hjemmet og gi støtte til kommunale hjelpetiltak som et alternativ til institusjonsplassering (Rundskriv Q-06/2007, kap 8).

Søknader om statlige hjelpetiltak i hjemmet

Staten har ansvar for å utvikle og implementere evidensbaserte hjelpetiltak for familier med barn/ungdom med adferdsvansker, eksempelvis PMTO, FFT og MST. Fagteamene kan tilby disse tiltakene selv om vilkårene for plassering utenfor hjemmet ikke er til stede. Enkelte regioner gir også tilbud om andre hjelpetiltak i hjemmet; slik som familieterapeutiske opplegg, miljøarbeider og akutt-team. Dette kan gis som alternativ til plassering utenfor hjemmet og under forutsetning av at tiltakene er kunnskapsbaserte.

Søknader om hjelpetiltak i kommunal regi

Kommunen kan søke fagteam om refusjon for utgifter utover egenandelen for hjelpetiltak i kommunal regi dersom tiltakene er å anse som et alternativ til plassering utenfor hjemmet og øvrige vilkår i Rundskriv Q-06/2007, pkt. 8.3 er oppfylt. Dersom barnet oppfyller kriteriene for bistand fra statlig barnevern, men egnet tiltak ikke er tilgjengelig, skal fagteamet vektlegge barnets beste i behandlingen av søknaden om støtte.

Kriterier for vurdering av hjelpetiltakets kvalitet

Fagteamene skal skjønnsmessig gi en samlet vurdering av følgende kriterier ved søknader om støtte til hjelpetiltak i kommunal regi:

- tiltaket retter seg både mot barn og foreldre
- tiltaket har en helhetlig tilnærming til stressfaktorer i barnets/familiens situasjon
- tiltaket retter seg mot flere av barnets arenaer/har en multisystemisk tilnærming
- tiltaket bidrar til å styrke uformelle og bærende relasjoner
- tiltaket sees i sammenheng med intervensjoner fra eventuelle andre aktører
- tiltaket har tilgang til veiledning og relevant ekstern kompetanse
- tiltaket tilstreber brukervedvirkning
- tiltaket har en tydelig teoretisk forankring
- tiltaket arbeider systematisk med kvalitetssikring
- tiltaket har fokus på måloppnåelse, evaluering, løpende tiltaksjustering
- tiltaket benytter metoder med dokumenterbar effekt overfor aktuell målgruppe

Som et vilkår for statlig støtte skal kommunal barneverntjeneste samarbeide med fagteamet om utarbeidelse av felles evalueringsplan samt oversende statusrapport om barnets/familiens utvikling i forhold til ønsket måloppnåelse minimum hver tredje måned.

4.1.4 OM SØKNADER OM FOSTERHJEMSTILTAK OG STATLIG STØTTE TIL KOMMUNALE FOSTERHJEM

Fagteamene behandler alle søknader om fosterhjem. Dersom fosterhjemsplasing synes å være en god løsning, skal fosterhjemstjenesten involveres i prosessen og inviteres til innsøkningsmøtet, se punkt 4.1.2.

Fosterhjem i statlig regi

Familiehjem gir omsorg til barn og unge med behov for særlig oppfølging. Beredskapshjem tar imot barn til særlig oppfølging på grunnlag av midlertidige vedtak i akuttsituasjoner, jfr. Retningslinjer for statlige fosterhjem og beredskapshjem – ansvarsfordeling og krav til kompetanse²⁰. Statlig regional myndighet/fosterhjemstjenesten har ansvaret for å rekruttere fosterhjem. Dette innebærer å påse at det til enhver tid finnes et tilstrekkelig antall forskjellige typer hjem, herunder familiehjem og beredskapshjem, som skal ivareta barn med forskjellige behov.

Statlig støtte til kommunale fosterhjem

Statlig regional myndighet refunderer kommunens oppholdsutgifter til fosterhjemsplasing i den utstrekning plasseringen overstiger beløpet som staten har fastsatt i det årlige rundskrivet om betalingssatser, jfr. Rundskriv Q-06/2007 og Bufetats økonomihåndbok, kap.8.3.1. Det forutsettes at forsterkningstiltak er avtalt med fagteamet dersom dette vil påføre staten utgifter, alternativt at forsterkningstiltakene er vedtatt av fylkesnemnda.

Refusjonssøknad og søknad om statlige forsterkningstiltak til kommunale fosterhjem²¹ skal behandles av fagteam, gjerne i samarbeid med fosterhjemstjenesten. Saksbehandlingsrutiner knyttet til forsterkningstiltak i fosterhjem beskrives nærmere i Bufetats interne Retningslinje for klientrelaterte transaksjoner²².

4.1.5 OM SØKNAD OM INSTITUSJONSPASSERING

Dersom det er aktuelt med institusjonsplassering, skal fagteamet, i samråd og dialog med institusjonen, avgjøre hvilket institusjonstilbud ungdommen tilbys (Rundskriv Q-06/2007²³, kap.2.2.2).

Fagteamet har det avgjørende ord i forhold til valg av konkret institusjon (jfr.

²⁰ BLD 24.02.2010 ²¹For eksempel PMTO ²²Bufetats økonomihåndbok, pkt. 8.3.1

barnevernloven §5-4, Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven §5-1²⁴). Fagteamet skal begrunne valg av institusjonsplass skriftlig. Av den skriftlige begrunnelsen skal det også fremgå at prioriteringene i pkt. 5.3 er fulgt.

Fagteamets beslutningsmyndighet gjelder også ved plasseringer i private tiltak der dette er avtalefestet. Svar på søknaden/tilsagn gis i tråd med gjeldende tidsfrister etter at innsøkningsmøtet er gjennomført. Alle søknader skal besvar-
es skriftlig og beslutningsgrunnlaget skal synliggjøres. Tilsagnsbrevet skal be-
grunne tiltaksvalg, beskrive tiltaket, angi tiltakets lengde samt angi tidsplan for
utarbeidelse av handlingsplan.

I tilfeller der fylkesnemnda stiller vilkår om at barnet skal plasseres i en bestemt institusjon, er kommunal og statlig barnevernmyndighet bundet av vedtaket dersom institusjonen er godkjent og plassen er anskaffet etter regelverket om offentlige anskaffelser (jfr. brev fra Bufdir til regionene fra 21.12.2009²⁵).

²³Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter
- herunder om betalingsordninger i barnevernet

²⁴Bufdir 25. mai 2005

²⁵Spørsmål om statens ansvar for å dekke utgifter til tiltak i henhold til vedtak i fylkesnemnda

4.1.6 OM SØKNAD OM PLASSERING UTENFOR HJEMMET FOR BARN MED BEHOV FOR HJELP ETTER FLERE LOVVERK

Fagteamene må alltid påse at søknad om bistand til plassering utenfor hjemmet omfatter opplysninger om eventuelle funksjonsnedsettelse, psykiske vansker, behov for tiltak og hjelp etter annet lovverk enn barnevernloven, hjelp som barnet allerede mottar samt opplysninger om hvorvidt eventuell individuell plan er utarbeidet eller er under utarbeidelse. Fagteamet skal ved behov kunne bistå barneverntjenesten i å initiere møter med aktuelle instanser der behovet for individuell plan blir diskutert. Fagteamet skal sammen med kommunal barneverntjeneste påse at barnets behov for hjelp blir ivaretatt i tiltaket. Når barn vurderes plassert i en institusjon etter annet lovverk, skal fagteamet initiere samarbeid med kommunal barneverntjeneste og disse institusjonene (jfr. barnevernloven § 5-6, Rundskriv Q-06/2007²⁶ kap.2.5).

Rundskriv Q-06/2007, kap. 2.5 omtaler bestemmelser om plassering i tiltak som er regulert i andre lover. Reglene om den økonomiske ansvarsfordelingen mellom de ulike aktørene for tiltak regulert i andre lover og for funksjonshemmede barn er omtalt i rundskrivet, del III, pkt. 5, avsnitt 6-8. Dersom det oppstår uenighet om ansvar og betaling for tiltak for barn og unge som har rettigheter etter flere lovverk, skal fagteam identifisere og eventuelt foreslå å fremme aktuelle saker for Barnevernets tvisteløsningsnemnd. Sakene forberedes av regionen i samsvar med "Bufetats rutiner for håndtering av saker som er aktuelle for behandling i Barnevernets Tvisteløsningsnemnd (BTN), fastsatt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet den 12.03.10." Fagteamene må gjøre seg kjent med råd fra BTN etterhvert som de foreligger.

4.1.7 OM SØKNADER OM TILTAK FOR ENSLIGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGER OG ASYLSØKERE

Fagteamene behandler søknader fra kommunal barneverntjeneste om inntak i ordinært tjenestetilbud for enslige mindreårige på lik linje med andre barn i Norge. Fagteamet skal i slike saker forholde seg til samme retningslinjer som ved ordinære barnevernsaker. Fagteamet må imidlertid medvirke til at særlige

hensyn knyttet til barnets etniske, språklige og religiøse bakgrunn vurderes ved valg av tiltak.

Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger skal ha fått oppnevnt hjelpeverge/verge etter ankomst til landet. Vergen skal ivareta barnets rettssikkerhet og skal involveres i drøftinger og beslutninger som gjelder statlige tiltak for barnet (jfr. Lov av 22.04.1927 nr. 3 Lov om vergemål for umyndige).

Fagteam og kommunal barneverntjeneste kan drøfte enkeltsaker og utfordringer av mer generell karakter med fagansvarlige for enslige mindreårige ved regionkontoret. Henvendelser fra kommuner vedrørende bosetting skal umiddelbart formidles til samme instans.

Det vises for øvrig til Rundskriv Q-05/2004 Om statsrefusjon for kommunale barnevernutgifter for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger.

4.1.8 OM SØKNADER OM TILTAK RETTET MOT ÆRESRELATERT VOLD, HERUNDER TVANGSEKTESKAP

Bufetat har opprettet egne botilbud for barn og ungdom som er - eller mistenkes å være - utsatt for tvangsekteskap eller befinner seg i faresonen for dette. Kommunal barneverntjeneste henvender seg til fagteam ved behov for plassering i slike botilbud. Ett fagteam i hver region skal ha et særlig ansvar for å gi råd og veiledning i slike saker og skal kunne bistå andre fagteam ved behov. Dette fagteamet skal holde seg oppdatert på saksområdet.

Fagteam som har botilbud i sitt opptaksområde foretar plasseringer i disse botilbudene og følger opp fremdrift i sakene som i øvrige plasseringer. I slike saker er det ofte relevant å vurdere plassering utenfor egen region, jfr. pkt. 5.3.1. Fagteam kan også kontakte Kompetanseteamet²⁷ for å drøfte problemstillinger, få råd og veiledning knyttet til tvangsekteskap/æresrelatert vold (jfr. Informasjon til fagteamene om botilbud for unge utsatt for tvangsekteskap/æresrelatert vold²⁸).

²⁶ Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter - herunder om betalingsordninger i barnevernet

²⁷ kompetanseteamet@imdi.no

²⁸ Bufdir 22.02.2010

4.1.9 OM SØKNAD OM TILTAK RETTET MOT MENNESKEHANDEL

Bufetat skal gi egnet botilbud til unge under 18 år som er - eller mistenkes å være - utsatt for menneskehandel. Ett fagteam i hver region skal ha et særlig ansvar for å gi råd og veiledning i slike saker og skal kunne bistå andre fagteam ved behov. Dette fagteamet skal holde seg særlig oppdatert på saksområdet.

I saker som vedrører menneskehandel er det ofte relevant å plassere utenfor egen region, jfr. pkt. 5.3.1.

4.1.10 OM SØKNADER OM PLASSERING VED SENTRE FOR FORELDRE OG BARN

Sentre for foreldre og barn er et frivillig hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4, andre ledd, jfr også §§ 5-10; 5-8, 5-9a. Sentrene blir godkjent for plasser etter ulike lov hjemler, jfr. barnevernloven § 4-4, 2-ledd; Lov 13.12.1991 nr. 81 Lov om sosialtjenester m.v. (sosialtjenesteloven) kap. 6 om særlige tiltak overfor rusmiddelmisbrukere og Lov av 18.05.2001 nr. 21 Lov om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) om gjennomføring av straff i institusjon. Gravide under 18 år som er under omsorg fra barneverntjenesten kan bli plassert her - forutsatt at de har godkjent omsorgsbasis i tillegg (Brev fra BLD til Bufdir 03.07.2006²⁹). Sentrene er godkjent for forskjellige målgrupper og gir tilrettelagte tilbud for disse.

Søknad om plass på senter for foreldre og barn stiles til fagteamene. Tildeling av plass foretas utfra samme kriterier som ved plassering i institusjon. Foreldre, og barn som er gamle nok, jfr. barnevernloven § 6-3, skal avgi et informert samtykke til oppholdet. De må derfor ha informasjon som er nødvendig for å kunne avgi et slikt samtykke. Forskrift for sentre for foreldre og barn er under utarbeidelse.

²⁹Spørsmål knyttet til sentre for foreldre og barn

4.1.11 INNTAKSMØTE

Når den kommunale barneverntjenesten har akseptert tilbudet om tiltak, bør fagteamet avholde et møte hvor saksansvarlig fra kommunal barneverntjeneste, representant fra tiltaket/enheten og familien deltar. Når det foreligger en individuell plan, bør aktuelle involverte aktører også innkalles til møtet, alternativt konsulteres. Barnet bør også delta på møtet, alternativt på et møte med færre deltakere. Hensikten med møtet er å kunne utforme et best mulig tilrettelagt tilbud for barnet før oppstart. Fagteamet skal føre referat fra inntaksmøter.

5

NÆRMERE OM TILTAKSVALG OG TILDELING AV TILTAK

I dette kapitlet beskrives prinsipper for fagteamenes arbeid med tiltaksvalg, betydningen av kunnskap om tiltaksapparatet og kriterier for tildeling av institusjonsplass.

Den kommunale barneverntjenesten avgjør om et barn har behov for tiltak utenfor hjemmet eller ikke og om det eventuelt har behov for institusjonsplass, jfr. Rundskriv Q-06/2007³⁰. Fagteamet har det avgjørende ord i forhold til det konkrete institusjonstilbudet som kan tilbys.

5.1 PRINSIPPER FOR FAGTEAMENES ARBEID MED TILTAKSVALG

Prinsippet om barnets beste skal alltid ligge til grunn for fagteamets arbeid med tiltaksvalg.

Barnet og familien har rett til medvirkning

Brukermedvirkning skal så langt som mulig initieres både ved valg, utforming og gjennomføring av alle tiltak i regi av statlig barnevern. Fagteam skal bidra til at barn og foreldre får reelle muligheter til å påvirke beslutninger om statlige tiltak. Fagteamene må derfor forsikre seg om at informasjon om tiltakene formidles på en adekvat måte - tilpasset barnets alder og modenhet, sikre at familiene har forstått konsekvenser av tiltaksvalg og medvirke til at de blir gitt mulighet til å påvirke barnets tiltaksplaner. Fagteamene skal forsikre seg om at familier med minoritetsspråklig bakgrunn har tilstrekkelig norskspråklig kompetanse til å kunne nyttiggjøre seg informasjonen. I motsatt tilfelle skal nøytral og fortrinnsvis statsautorisert og/eller tolkeutdannet tolk benyttes i møter som fagteamet avholder. Barnet skal aldri benyttes som tolk og det bør utvises stor varsomhet med å bruke slekt eller venner til dette. Dersom familien motsetter seg at tolk er tilstede, kan telefontolk eller skjermtolk bidra til at familiens anonymitet ivaretas. For informasjon om betalingsordninger for tolk, se Rundskriv Q-06/2007.

Alle barn og familier skal møtes med åpenhet og respekt. Foreldre og barn har rett til å lese dokumenter som omhandler deres sak, jfr. partsrettigheter regulert gjennom Lov 10.02.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) og Lov 14.04.2000 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Barn og familie skal inviteres til fagteamets innsøkningsmøte og inntaksmøte og deres stemmer må synliggjøres i tiltaksplaner, referater og andre dokumenter. Fagteam skal også foreslå at familien inviteres til evalueringsmøter. Fagteamet må alltid bidra til at det i møter settes av tilstrekkelig med tid til informasjon og dialog med barnet og dets familie. Mulige kulturforskjeller og arbeid med tolk gjør at det må avsettes mer tid til møter med enkelte flerkulturelle familier (jfr. Retningslinjer for bestilling og bruk av tolk i statlige barneverninstitusjoner og omsorgssentre for mindreårige³¹). Fagteamet skal sammen med kommunal barneverntjeneste søke tiltaksløsninger som ivaretar barnets beste på en kultursensiv måte og med respekt for barnets/familiens verdier og religiøse ståsted. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet, jfr. barnevernloven §6-3. Dersom brukermedvirkning ikke har latt seg gjennomføre, skal dette begrunnes skriftlig i de relevante dokumentene.

God kunnskap om barnet

God kunnskap om barnet i sin sammenheng, særlig kunnskap om familie og nettverk, er en forutsetning for valg av et faglig forsvarlig tiltak. Innhenting av barnets synspunkter må være en naturlig del av kunnskapsinnhenting. Fagteamet kan ved forespørsel fra kommunal barneverntjeneste bidra til utarbeidelse av tiltaksplan/omsorgsplan der barnets synspunkter både synliggjøres og vektlegges. Behov for ytterligere kartlegging av barnet bør eventuelt drøftes i samråd med kommunal barneverntjeneste.

Statlig finansierte tiltak skal være målrettede

Fagteamene må påse at det foreligger målrettet tiltaksplan/omsorgsplan med definert tidsperspektiv og planskisse for oppfølging etter tiltaket før tiltak iverksettes, jfr. pkt. 2.3. For akutt plasseringer er det utarbeidet egne rutiner, se pkt. 9.3. Fagteamet må også påse at tiltaket som det gis tilsagn om, har et innhold som ivaretar barnets beste i tråd med tiltaks/omsorgsplanene.

Hjelpetiltak i hjemmet skal vurderes fremfor plassering utenfor hjemmet

Barnevernlovens utgangspunkt er at det er best for barn å vokse opp hos sine biologiske foreldre. Prinsippet om minste inngrep skal være førende i valg av tiltak for det enkelte barn. (jfr. Rundskriv Q-09/82. Retningslinjer om hjelpetiltak,

³⁰Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet

³¹Under arbeid

jfr. Barnevernloven § 4-4, med endringer gitt i Q-og/00) Først når barnets behov for hjelp ikke kan løses ved hjelpetiltak i hjemmet eller i sentre for foreldre og barn, kan barnet plasseres utenfor hjemmet (jfr. barnevernloven § 4-4).

Kunnskapsbaserte metoder skal vurderes fremfor andre metoder

Fagteamet skal prioritere kunnskapsbaserte tiltak, og i første rekke evidensbaserte metoder når dette er til beste for barnet. Ved adferdsvansker hos ungdom eller ved høyt konfliktnivå i familien skal fagteamet snarest kontakte leder for aktuelle evidensbaserte metoder for en vurdering av om ungdommen kan ha nytte av tilbudet/er i målgruppen for disse metodene.

Vurderinger av slekts- og nettverksplasseringer skal foretas

Det skal alltid vurderes om fosterhjem innen barnets familie eller nære nettverk kan være aktuelt (Forskrift om fosterhjem av 18 des. 2003 nr. 1659). Fagteamet skal, etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste, bidra til at barneverntjenesten kan gjennomføre familieråd. Fagteamet skal også formidle kontakt til fosterhjemstjenesten i Bufetat slik at den kan bistå kommunal barneverntjeneste i godkjenningsprosessen.

Fosterhjem skal vurderes fremfor institusjon

Ved behov for plassering utenfor hjemmet skal fagteamet drøfte med kommunal barneverntjeneste om fosterhjem er det beste for barnet. Barn under 12 år som plasseres akutt i Bufetat, skal som hovedregel plasseres i beredskapshjem.

Det skal vurderes om tidsavgrensede forsterkninger av fosterhjemmet, for eksempel gjennom MTFC, PMTO, eksternt veiledning, behandlingstiltak i spesialisthelsetjenesten, miljøarbeidertjeneste eller annet, kan bidra til å hindre flytting av barn i en særlig sårbar situasjon.

Institusjonsopphold skal ideelt sett være kortvarige

Fordelene ved institusjonsopphold må avveies mot potensiell risiko knyttet til slike opphold. Når institusjonsopphold ansees som å være til ungdommens beste, skal fagteam bidra til at oppholdet er målrettet, individuelt tilpasset og har opplegg som fremmer ungdommens utvikling, jfr. kommunens tiltaksplan/omsorgsplan. Fagteam må sammen med kommunal barneverntjeneste underveis vurdere om andre, mindre inngripende tiltak vil være til det beste for ungdommen (jfr. Kunnskapsgrunnlag om oppholdstid på institusjon³²). Den kommunale barneverntjenesten avgjør både hvorvidt ungdommen skal plasseres på institusjon, om oppholdet skal fortsette eller om ungdommen skal overføres til andre tiltak.

5.2 KUNNSKAP OM STATLIGE OG PRIVATE TILTAK

Fagteamene skal ha grundig kunnskap om statlige barneverntiltak og private barneverntiltak med avtale i egen region. Fagteamene må ha kunnskap om alle private tiltak og ruskollektiv som har rammeavtale eller avtale om faste plasser med Bufetat samt deres status i henhold til Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner (10.juni 2008) og Forskrift om godkjenning av private og kommunale institusjoner som skal benyttes for barn plassert utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven (27.oktober 2003). Når ungdom skal plasseres i private tiltak, skal fagteamet aktivt sette seg inn i tilgjengelig informasjon om faglige og merkantile vilkår knyttet til avtalene. Fagteamene skal tilse at avtalen om pris og kvalitet følges opp ved hver enkelt plassering.

Fagteamet skal vite hvilke målgrupper den enkelte institusjon er godkjent/kvalitetssikret for og hvilke faglige metoder som benyttes ved ulike tiltaksenheter (Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven § 5-1³³). Fagteamet skal bistå andre fagteam med kunnskap om tiltak i eget opptaksområde. Teamet skal ha oversikt over ledig kapasitet i området og bidra til oppdatering av samlet regional oversikt. Når nasjonalt logistikksystem foreligger, skal dette benyttes for samtlige plasseringer i de typer statlige og private tiltak som er omfattet av logistikksystemet. En plass regnes som tildelt fra avtalt innflytningsdato og kommunen bærer ansvaret for den kommunale andelen av utgifter fra dette tidspunktet (jfr. Trepartsavtale for plassering av barn i privat institusjon³⁴).

³²Bufdir 2010 ³³Bufdir 25. mai 2005 ³⁴Se Bufetats intranett

5.3 PRIORITERINGER VED VALG AV INSTITUSJON

Fagteamet må forsikre seg om at institusjonen er godkjent for målgruppen som ungdommen defineres til å tilhøre og at den faglig og materielt sett kan tilby ungdommen tilfredsstillende hjelp utfra formålet med plasseringen.

Barnets beste skal ligge til grunn ved valg av institusjon og nærhetsprinsippet skal vektlegges så langt det er mulig.

Fagteamene skal alltid søke å benytte statlige tiltak framfor kjøp av private tiltak og skal prioritere utfra følgende kriterier:

- 1) ledig kapasitet i statlige institusjoner i opptaksområdet
- 2) vurdere forsterkningstiltak i egne institusjoner som grunnlag for inntak
- 3) ledig kapasitet i statlige institusjoner i andre opptaksområder i regionen
- 4) ledig kapasitet i statlige institusjoner i andre regioner
- 5) ledig kapasitet i private ideelle institusjoner hvor regionen har faste avtaleplasser
- 6) ledig kapasitet i andre private institusjoner hvor regionen har faste avtaleplasser
- 7) ledig kapasitet i andre regioners fastavtale-institusjoner, ideelle prioriteres
- 8) ledig kapasitet i institusjoner som har rammeavtale med Bufetat, allerede inngåtte avtaler (såkalt avropsmekanisme) skal benyttes (jfr. Rutiner for tildeling av oppdrag (plassering av barn) i henhold til rammeavtale)³⁵

Dersom ungdommen oppfyller kriteriene for inntak til MultifunC-institusjon, skal dette alltid vurderes først.

5.3.1 OM BRUK AV TILTAK UTENOM EGET OPPTAKSOMRÅDE

Regionkontoret skal orienteres når forespørsel om plassering rettes til en annen region. Regionkontorene inngår avtale om betalingsordninger seg imellom fra sak til sak. Fagteamet som har omsorgskommunen i sitt opptaksområde har ansvar for å følge opp plasseringen og for å orientere/oppdatera fagteamet med tiltaket i sitt opptaksområde om tidsrammene for oppholdet.

³⁵Se Bufetats intranett

6

FAGTEAMENES ARBEID MED TILTAKSPLANER OG OMSORGSPLANER

Kommunal barneverntjeneste er pålagt å utarbeide tiltaksplan/omsorgsplan for barn som mottar tiltak fra statlig barnevern, jfr. barnevernloven.³⁶ Når en plassering utenfor hjemmet skjer med bistand fra statlig regional myndighet, skal fagteam etter anmodning fra barneverntjenesten i kommunen, bistå med utarbeidelse av tiltaksplan, jfr. barnevernloven § 4-28, 4.ledd.

Barneverntjenesten i kommunen er også pålagt å utarbeide en plan for fremtidig tiltak for ungdom som ønsker hjelp fra barnevernet også etter fylte 18 år, jfr. barnevernloven § 4-15, fjerde ledd. Fagteamet skal på eget initiativ, eller etter anmodning fra den kommunale barneverntjenesten, drøfte planer for hva som skal skje etter avslutning av det statlige tiltaket, inkludert ettervern etter fylte 18 år. BLD har utarbeidet en egen veileder for tiltaksplaner og omsorgsplaner, Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder³⁷.

Tiltaksplan/omsorgsplan er basis for kunnskapsbasert arbeid med barn og ungdom i det statlige hjelpeapparatet. Planene bør derfor være evaluerbare og inneholde tidsplaner for tiltaket. Handlingsplanen, som utarbeides av tiltaksansvarlig i det statlige barnevernet, skal legge kommunens planer til grunn og inneholde evaluerbare delmål. Tiltaksplanen, og dermed også tiltakets handlingsplan, skal kunne endres ved behov, jfr. punkt 6.1.

6.1 EVALUERING AV TILTAKS/OMSORGSPLAN

Tiltakene skal evaluere handlingsplaner opp mot aktuelle delmål minst hver tredje måned. Kommunal barneverntjeneste har sammen med tiltaksleder/enhetsleder ansvar for å innkalle berørte parter til evalueringsmøter/samarbeidsgruppemøter. Tiltaksansvarlig skal sende evalueringsrapport og referater fra evalueringsmøtene til fagteamet. Fagteamet må påse at statlig støtte til kommunale tiltak også evalueres hver tredje måned. Det er viktig at barnet/ungdommen og de pårørende inkluderes i evalueringen.

³⁶ Barnevernloven §§ 4-4, 5-ledd, 4-12, 4-15 tredje ledd, 4-28, 4-24 og 4-26

³⁷ BLD 2006

7

FAGTEAMENES ROLLE VED OPPFØLGING AV TILTAK

Kommunalt barnevern har ansvar for å følge nøye med på barnets utvikling mens det oppholder seg i statlig tiltak. Fagteamene skal imidlertid påse at hver enkelt sak har tilstrekkelig framdrift.

Med utgangspunkt i evalueringsrapporter (se over) skal fagteamet forsikre seg om at saker har framdrift som samsvarer med tiltaksplanens målsetting og tidsangivelser. Enheten skal varsle fagteamet dersom tiltaket ikke har den forventede virkning. Fagteam og tiltaksansvarlig kan da drøfte utviklingen og diskutere eventuelle interne endringer i opplegget. Hvis partene kommer frem til at det er behov for større endringer i barnets tiltak, skal fagteamet ta initiativ til å drøfte dette med kommunal barneverntjeneste.

Dersom tiltaksansvarlig/kommunal barneverntjeneste foreslår endringer som kan innebære forlengelse av tiltaket eller på andre måter medføre økte utgifter for Bufetat, skal fagteamet kontaktes. Ved eventuelle uenigheter om innholdet i tiltaket skal tiltaksansvarlig involvere fagteamet.

7.1 SØKNAD OM SÆRLIG TILRETTELAGTE INSTITUSJONSTILTAK

Fagteam kan ved behov anmode om at ekstra tiltak iverksettes mens ungdommen oppholder seg i institusjon. Når fagteamet i samarbeid med tiltaksleder finner dette nødvendig (jfr. Rundskriv Q-06/2007, kap. 9), avklarer fagteamet dette med regionledelsen.

7.2 ENKELTKJØP OG KJØP AV TILLEGGSTJENESTER I PRIVATE TILTAK

Dagsprisen som er avtalt med private institusjoner er satt ut fra en gjennomsnittsbetraktning for hele oppholdet, fra innskriving til utskrivning fra institusjonen. Dagsprisen omfatter alle kostnader forbundet med plasseringen, blant annet kostnader med tilbakeføring ved rømming, avrusing, inntak og utskrivning, bruk av tolk, familie- og nettverksarbeid. Dagsprisen skal også omfatte økt bemanningstetthet omkring et barn i en kortere periode som følge av en enkelt hendelse eller periode. I de fleste tilfellene foreligger det derfor ikke grunner for ekstraordinære bevilgninger for å kunne følge opp barnets tiltaksplan. I særskilte tilfeller kan det likevel være behov for forsterket bemanning over en lengre periode. Nasjonale rammeavtaler gjeldende fra april 2010 inneholder forhåndsavtalte priser ved behov for forsterket bemanning i forholdet 1:1 og 2:1. Det er avtalt egne rutiner som institusjon og fagteam skal følge ved bruk av disse tilleggstjenestene, jfr. Mal for avtale om tilleggstjenester i henhold til rammeavtale³⁸.

Som hovedregel skal det ikke foretas enkeltkjøp. Som "enkeltkjøp" regnes kjøp

- utover det samlede antall plasser som det er inngått avtale med det enkelte tiltaket om
- av tjenester som ikke inngår i avtale mellom Bufetat og det enkelte tiltaket
- hvor dagspris og/eller tjenestens innhold avviker fra det som det er inngått avtale om mellom Bufetat og tiltaket
- fra tiltak som Bufetat ikke har avtale med

Erfaringer viser imidlertid at enkeltkjøp kan være nødvendig for å etterkomme lovpålagte tjenester (jfr. barnevernloven § 5-4). Årsaken til enkeltkjøpet angis da ut fra følgende gruppering:

1. ikke kapasitet i egne tiltak eller eksisterende avtaler
2. tilbudet finnes ikke i egne tiltak eller eksisterende avtaler
3. vedtak i fylkesnemnd (dersom institusjonen er godkjent og plussen skaffet etter regelverket om offentlige anskaffelser)

Følgende prinsipper skal overholdes hvis enkeltkjøp ansees som helt nødvendig:

- Regiondirektør skal godkjenne alle enkeltkjøp
- Saksbehandlingstiden er maks 2 uker
- Anskaffelsesprotokoll for direkte kjøp skal føres og legges ved avviksskjema

³⁸Se Bufetats intranett

8

FAGTEAMENES ROLLE VED UTSKRIVING/VIDEREFØRING OG ETTERVERN

8.1 UTSKRIVING OG EVENTUELL VIDEREFØRING AV TILTAK

Kommunal barneverntjeneste har ansvar for å beslutte utskrivning/flytting av barnet. Barn som har fått plass for en bestemt tid eller for et bestemt behandlingsopplegg kan ikke skrives ut før tiden uten at den kommunale barneverntjenesten samtykker i dette. Dersom den kommunale barneverntjenesten ønsker å flytte barnet til et nytt tiltak, skal barneverntjenesten sende ny søknad til fagteam. Hvis barneverntjenesten ønsker statlig bistand i utskrivingsfasen eller etter utskrivning fra institusjon, skal det også sendes ny søknad. Dersom den kommunale barneverntjenesten ønsker å avslutte et institusjonsopphold før planlagt tid, skal kommunal barneverntjeneste sende oppsigelse av plassen til fagteamet. Oppsigelsesfristen er satt til 1 måned (jfr. Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven §5-1³⁹).

8.2 ETTERVERN

Ettervern er i utgangspunktet en kommunal oppgave. Fagteam kan, etter anmodning fra kommunal barneverntjeneste, samarbeide om tiltak knyttet til ettervern; herunder tilbakeføring fra statlig tiltak til kommune. Rutiner for slikt samarbeid kan nedfelles i samarbeidsavtaler mellom kommunalt barnevern og fagteam. Det skal utarbeides tiltaksplan med klare målsetninger - også for ettervern. Fagteam bør anmode om at tiltaksplanen tar høyde for situasjoner der ungdommen selv ikke ønsker å opprettholde tiltak etter fylte 18 år, men ombestemmer seg når det har gått en tid (jfr. brev fra BLD 01.07.2003⁴⁰ og barnevernloven § 1-3). Statlige tiltak kan ved behov opprettholdes til ungdommen fyller 20 år. Fagteamet må oppfordre den kommunale barneverntjenesten om å evaluere ettervernstiltak jevnlig, og ikke sjeldnere enn hver tredje måned.

³⁹ Bufdir 25. mai 2005

⁴⁰ Barnevernloven § 1-3 - Tiltak for ungdom over 18

9

FAGTEAMENES ROLLE VED AKUTTARBEID

9.1 SAMARBEID OM AKUTTARBEIDET

Akutt-tiltak iverksettes når et barn er uten omsorg, det er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet eller fare for at barnet kan bli vesentlig skadelidende på grunn av alvorlige adferdsvansker, jfr. barnevernloven §§4-6, 4-9 og 4-25 samt brev fra BLD 28.08.08⁴¹.

Forskning viser at akuttsituasjoner kan skape stress og frykt hos alle som er delaktige i situasjonen⁴² Fagteamene må i samarbeid med kommunal barneverntjeneste ha et kontinuerlig fokus på å forebygge akutt plasseringer, på å sikre felles forståelse av akutt- og krisebegrep og av terskler for iverksettelse av akutt-tiltak. Fagteam bør invitere kommunale/interkommunale barneverntjenester og barnevernsvakter, påtalemyndighet og akuttberedskapen i området til årlige møter der god praksis for akutthåndtering og forebygging av akuttplasseringer drøftes.

For å sikre lik praksis innen Bufetat bør regionkontorene initiere regelmessig erfaringsutveksling mellom fagteam i/utenfor egen region.

⁴¹Bruken av barnevernloven §4-6 andre ledd - akuttvedtak

⁴²Baugerud, Augusti & Melinder, 2008

9.2 FOREBYGGING AV AKUTTPLASSERINGER

Bufetat skal ha en døgnberedskap for akutthenvendelser og akuttplasseringer. Fagteamet er i beredskap i kontortiden og kan gi faglig veiledning og konsultasjon samt være drøftingspartner i krisesituasjoner hvor kommunal barneverntjeneste/barnevernsvakt vurderer akuttplasseringer. Utenfor kontortiden kan akuttberedskapen for eksempel ivaretas av en akuttenhet ved en institusjon i opptaksområdet.

Fagteam skal sikre at samarbeidsrutinene innen Bufetat fremmer rask og effektiv håndtering av akutte krisesituasjoner i fosterhjem/andre statlige tiltak der flytting vurderes som aktuelt. Fagteamet må blant annet forsikre seg om at den ansvarlige enheten umiddelbart kontakter kommunal barneverntjeneste når slike situasjoner oppstår.

Som hovedregel skal den som mottar akutthenvendelser gi "her og nå-konsultasjon" for å skaffe oversikt over situasjonen, avklare problemstilling, ansvarsforhold og arbeidsdeling mellom involverte instanser. Ved å gi seg tid til å planlegge mulige løsninger, kan akuttberedskapen i samarbeid med kommunal barneverntjeneste ofte løse saken uten plassering utenfor hjemmet. God ivaretagelse av barna; gjennom blant annet aldersadekvat informasjon, bidrar til å bedre barnas opplevelse av situasjonen. Fagteam/akuttberedskap skal forsikre seg om at det undersøkes om det finnes slekt, nettverk eller kommunal virksomhet som kan trå støttende til på kort varsel.

Kommunal barneverntjeneste har plikt til å vurdere om risikoen for barnet kan reduseres eller løses gjennom frivillige hjelpetiltak (jfr. barnevernloven § 4-4) inntil saken kan fremmes på ordinær måte for fylkesnemnda. Bufetat kan dekke deler av utgiftene til hjelpetiltak i kommunal regi når dette vurderes som et alternativ til plassering utenfor hjemmet (jfr. brev fra BLD 28.08.08 – se over, jfr. også Rundskriv Q-06/2007, kap. 8).

Fagteamet kan etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste bistå familien, den kommunale barneverntjenesten, fosterhjemmet eller institusjonen i å vurdere situasjonen og vurdere andre tiltak enn akuttplasseringer eller flyttinger. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å tilby tidsavgrensede statlige hjelpetiltak i hjemmet.

9.3 RUTINER VED AKUTTPLASSERINGER

Fagteam har ansvar for akuttplasseringer innenfor kontortid. Utenfor kontortid har leder av nærmere angitt akuttinstans dette ansvaret (jfr. brev fra Bufdir til regionene 26.06.2007⁴³). Fagteamledere og ledere av akuttinstanser skal samarbeide om inntak slik at det enkelte barn og families behov ivaretas best mulig og slik at akuttplassene utnyttes på en så god og effektiv måte som mulig.

Ved akuttplasseringer skal fagteam/opptaksområdets akuttberedskap i samarbeid med kommunal barneverntjeneste/barnevernvakt fremskaffe mest mulig informasjon om barnet og dets familie. Fagteamet må påse at den kommunale barneverntjenesten senest første virkedag etter flyttingen oversender en formell søknad om akutt-tiltak til fagteamet.

Etter plassering skal fagteamet samarbeide med kommunal barneverntjeneste om å

- løpende vurdere hvorvidt grunnlaget for akuttvedtaket fortsatt er tilstede
- vurdere bruken av familieråd for å sikre informasjon, utvide mulige handlingsalternativ og tilrettelegge for familiens/nettverkets bidrag i det videre arbeidet
- avklare plan for videre arbeid
- effektivere eventuell beslutning om videre tiltak

Saken skal være best mulig opplyst før fagteamet kan klargjøre en eventuell søknad om videre statlig tiltak, se pkt. 4.1.1.

⁴³Vaktordning som sikrer faglig bistand i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet utenfor fagteamenes ordinære arbeidstid

10

FAGTEAMENES EKSTERNE FAGUTVIKLINGSROLLE

Fagteamene skal bidra til faglig utvikling av barnevernsfeltet. Under beskrives samarbeid mellom fagteam og kommunal barneverntjeneste om kompetanseutvikling og fagteamenes rolle i forhold til implementering av spesifikke arbeidsmodeller.

10.1 SAMARBEID OM KOMPETANSE OG UTVIKLING

Statlig og kommunalt barnevern skal inngå i et gjensidig utviklende faglig samarbeid. Samarbeid om kompetanseutvikling kan nedfelles i avtaler mellom fagteam og kommunalt barnevern, jfr. Veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom kommune/kommunalt barnevern og Bufetat/fagteam⁴⁴. Flere fagteam har gode erfaringer fra felles kompetansehevingstiltak med kommuner og fylkesmann. Andre samarbeidende instanser; slik som skoleverk, spesialisthelsetjeneste, politi og Husbanken, kan òg inkluderes i felles kompetanseutvikling og erfaringsutveksling.

Fagteamene skal bidra til kunnskapsspredning og faglige diskusjoner i barnevernsfeltet, blant annet i forhold til nye satsningsområder, metodeutvikling og videreutvikling av et helhetlig barnevern. Samtidig bør fagteam selv skaffe seg oversikt over lokal ekspertise som kan konsulteres eller gi veiledning i særskilte tilfeller.

Fagteamene skal blant annet holde seg faglig ájour ved hjelp av Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern på Bufetat.no og gjennom kunnskapsgrunnlag fra Bufetat som beskriver god praksis innen avgrensede områder.

⁴⁴KS og Bufdir – under arbeid

10.2 FAMILIERÅD

Familieråd er en beslutningsmodell der barnevernet gir familien og nettverket mulighet til selv å finne løsninger og ta ansvar for å gjennomføre disse. Familieråd fokuserer på familiens muligheter, ansvarsfølelse og ressurser til å finne ut hva som er det beste for barnet.

Familieråd er høyt prioritert og fagteamene skal arbeide for at stadig flere tar dette i bruk. Fagteamleder bør oppnevne meransvarlig rådgiver/e som har familieråd som en av sine hovedoppgaver. Meransvarlig rådgiver har ansvar for å holde seg oppdatert på saksområdet, delta på etatens erfaringskonferanser og være pådriver i fagteamets arbeid med familieråd. Fagteamene skal sammen med regional koordinator motivere kommunale barneverntjenester til å ta i bruk familieråd. Bufetat gir tre dagers opplæring i modellen og opplæringen følges opp av erfaringsdager, der blant annet god praksis løftes frem. Fagteam gir metodestøtte til kommunal barneverntjeneste ved behov og etter avtale i enkeltsaker. Fagteam skal legge til rette for å etablere nettverk for å støtte kommunene i familierådsarbeidet.

Fagteam skal i samarbeid med den kommunale barneverntjenesten rekruttere kvalifiserte kandidater til koordinatortoppgaven. Etter at disse har fått opplæring, organiseres de i en koordinatorgruppe og mottar regelmessig veiledning fra fagteam.

Familieråd skal gjennomføres i henhold til prinsippene i modellen og kvalitetssikring er avgjørende.

10.3 TVERRFAGLIG KONSULTASJONSTEAM FOR SPED- OG SMÅBARN

Bufetat har som målsetting å støtte opp under kommunenes arbeid med å oppdage utsatte gravide, sped- og småbarn i risikozonen og slik bidra til tidlig intervensjon. Fagteamet skal være kjent med kunnskapsbaserte tiltak som sikrer sped- og småbarns utvikling og skal bidra til å utvikle samarbeidslinjer som styrker oppfølging av målgruppen. Det anbefales at fagteam gir en eller flere rådgivere meransvar for gravide, sped- og småbarn i risikozonen.

Mange fagteam og kommuner har gode erfaringer med å delta i tverrfaglige konsultasjonsteam i forhold til dette temaet. Ofte deltar fagteamrådgiver i team sammen med representanter fra barne- og ungdomspsykiatri, sentre for foreldre og barn, familievernkontor, rusomsorg og voksenpsykiatri. Alle fagteam anbefales å delta i og/eller ta initiativ til en slik tjeneste.

10.4 FAGUTVIKLING KNYTTET TIL DEFINERTE SATSNINGSOMRÅDER

I årlige tildelingbrev fra BLD til Bufdir og i disponeringsbrev fra Bufdir til regionene, blir fagteamene tillagt oppgaver innen tidsbegrensede nasjonale satsningsområder. Formålet kan være å øke feltets kompetanse om definerte målgrupper eller nærmere definerte problemstillinger; eksempelvis tiltak for barn av psykisk syke og/eller barn av foreldre som misbruker rusmidler, barn som utsettes for vold i nære relasjoner og/eller seksuelle overgrep, satsninger for bekjempelse av barnefattigdom med mer.

Fagteamene forventes å ha høy kompetanse og holde seg oppdatert på relevant kunnskap om nye temaer/satsningsområder for å kunne bidra til fagutvikling i feltet.

Fagteamleder må vurdere i hvilken grad det er hensiktsmessig å oppnevne rådgivere som tildeles særskilt definert ansvar (meransvarlige) for de ulike satsningsområdene, men må til enhver tid prioritere ressursbruken i teamet.

10.4.1 STATENS FORELDREVEILEDNINGSPROGRAM

Fagteamene har sammen med familievernkontorene vært implementeringsaktører i "Statens foreldreveiledningsprogram (ICDP)". Et utvalg fagteamrådgivere har gjennomgått opplæringsprogram i regi av Bufdir og har godkjenning som trenere i programmet. Disse skal bistå i rekruttering og opplæring av kommunalt ansatte veiledere som skal gi lokale gruppetilbud til foreldre.

10.4.2 MODELLKOMMUNEFORSØKET

Rådgivere med meransvar for gravide, sped og småbarn i risikozonen, jfr. punkt 10.3, bør også kunne få spesielt ansvar for å følge opp "Modellkommuneforsøket – barn av psykisk syke og/eller barn av foreldre som misbruker rusmidler" i eget opptaksområde. Disse rådgiverne bør delta i opplæringsprogrammet⁴⁵ i regi av Helsedirektorat og Bufdir og på erfaringsseminarer knyttet til temaet. Prosjektet er et prioritert satsningsområde ut 2014.

Fagteam som har en eller flere modellkommuner i sitt opptaksområde, bør delta i regional arbeidsgruppe ledet av den regionale prosjektkoordinatoren i modellkommuneforsøket og gjennom dette bidra til fagutvikling og tidlig hjelp/intervensjon for de minste barna.

⁴⁵Opplæringen gis av regionale opplæringsteam bestående av representanter fra Regionssentre for barn og unges psykiske helse (RBUP), De regionale kompetansesentrene-rus, Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) og Bufetat.

11

REFERANSELISTE

Lovverk

Lov 18.05.2001 nr. 21 Lov om gjennomføring av straff mv.
(straffegjennomføringsloven)

Lov 14.04.2000 nr. 31 Lov om behandling av personopplysninger
(personopplysningsloven)

Lov 17.07.1998 nr. 61 Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
(opplæringslova)

Lov 19.06.1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) mv.

Lov 17.07.1992 nr. 100 Lov om barneverntjenester (barnevernloven)

Lov 13.12.1991 nr. 81 Lov om sosialtjenester m.v. (sosialtjenesteloven)

Lov 10.02.1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov 22.04.1927 nr. 3 Lov om vergemål for umyndige

Forskrifter

Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner
(10.juni 2008)

Forskrift om fosterhjem av 18 des. 2003 nr. 1659

Forskrift om godkjenning av private og kommunale institusjoner som skal benyttes
for barn plassert utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven (27.oktober
2003)

Forskrift for sentre for foreldre og barn (under arbeid)

Rundskriv

Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og
statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet

Rundskriv Q-05/2004 Om statsrefusjon for kommunale barnevernutgifter for
enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Rundskriv Q-19/2003. Strategidokument – statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barnevern og familievern

Rundskriv Q-09/82. Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. Barnevernloven § 4-4, med endringer gitt i Q-09/00

Stortingsmeldinger/Ot.prp.

Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002). Om barne-og ungdomsvernet

Ot.prp. nr.9 (2002-2003). Om lov om endringer i lov av 17.juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven)

Retningslinjer

Retningslinjer for statlige familiehjem og beredskapshjem – om ansvarsfordeling og krav til kompetanse (BLD 24.02 2010)

Retningslinjer for inntak og utskrivning fra barneverninstitusjoner som nevnt i barnevernloven §5-1 (Bufdir 25. mai 2005)

Retningslinjer for fosterhjem (av 15.juli 2004)

Retningslinje for klientrelaterte transaksjoner (pkt. 8.3.1 i Bufetats Økonomihåndbok, se: Forside > Min arbeidsplass > Håndbøker og brukerveiledninger > Økonomihåndboka > 8. Sentrale rutiner og retningslinjer)

Retningslinjer for bestilling og bruk av tolk i statlige barneverninstitusjoner og omsorgssentre for mindreårige (under arbeid)

Veiledere

Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder (BLD 2006)

Veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom kommune/kommunal barneverntjeneste og Bufetat/fagteam, Bufdir og KS. (Under arbeid)

Rutiner

Bufetats rutiner for håndtering av saker som er aktuelle for behandling i Barnevernets Tvisteløsningsnemnd (BTN), fastsatt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet den 12.03.10

Rutiner for tildeling av oppdrag (plassering av barn) i henhold til rammeavtale (se Bufetats intranett: Forside > Min arbeidsplass > Håndbøker og brukerveiledninger > Anskaffelser barnevern > Rutiner, maler og verktøy)

Informasjon

Informasjon til fagteamene om botilbud for unge utsatt for tvangsekteskap/ æresrelatert vold (Bufdir 22.02.2010)

Brev

Brev fra Bufdir til regionene 21.12.2009: Spørsmål om statens ansvar for å dekke utgifter til tiltak i henhold til vedtak i fylkesnemnda

Brev fra BLD til landets kommuner 28.08.08: Bruken av barnevernloven §4-6 andre ledd - akuttvedtak

Brev fra Bufdir til regionene 26.06.2007: Vaktordning som sikrer faglig bistand i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet utenfor fagteamenes ordinære arbeidstid

Brev fra BLD til Bufdir 03.07.2006: Spørsmål knyttet til sentre for foreldre og barn

Brev fra BLD til landets kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn, fylkesnemnder, Norsk fosterhjemsforening 01.07.2003: Barnevernloven § 1-3 – tiltak for ungdom over 18 år

Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlag om oppholdstid på institusjon, Bufdir 2010

Rapporter

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2008). Vurdering og videreutvikling av fagteam. Sluttrapport. Oslo: Rambøll Management A/S

Baugerud, Augusti Melinder. (2008). Plassering i regi av barnevernet. Oslo:Ecup

Henningsen og Komstad. (2010). Kvalitetsforskjeller i barnevernets arbeid. Oslo:SSB

Andre dokumenter

Et kunnskapsbasert barnevern. Strategi for FoU-arbeidet i Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet 2009-2012

Bufetats Økonomihåndbok (se Bufetats intranett: Forside > Min arbeidsplass > Håndbøker og brukerveiledninger > Økonomihåndboka)

Trepartsavtale for plassering av barn i privat institusjon (se Bufetats intranett: Forside > Min arbeidsplass > Håndbøker og brukerveiledninger > Anskaffelser barnevern > Rutiner, maler og verktøy)

Mal for avtale om tilleggstjenester i henhold til rammeavtale (se Bufetats intranett: Forside > Min arbeidsplass > Håndbøker og brukerveiledninger > Anskaffelser barnevern > Rutiner, maler og verktøy)

